

Олександра Кубрак,
керівник гуртка «Юні музеєзнавці»
Калуської філії Івано-Франківського
обласного державного центру туризму і
краєзнавства учнівської молоді при
Підмихайлівській ЗОШ І-ІІІ ступенів
Калуської районної ради

Шкільний музей як осередок патріотичного виховання школярів

На сучасному етапі національно-духовного відродження України все більшої гостроти набуває проблема формування у школярів патріотизму, національної свідомості, високих особистих якостей, розширення знань з історії та культури України. Виняткову роль у цьому відіграє шкільний музей як матеріалізована пам'ять народу. Пам'ять – сила. Завдяки історичній пам'яті людина стає особистістю, народ – державою.

Результатом клопіткої праці вчителів та учнів є створення у школі музею «Історії та побуту села». Не один рік збирали старовинні експонати, фотографії, реставрували їх і знайшли відповідне місце в експозиціях музею. Тут представлений керамічний посуд, серп, коса часів панування на прикарпатських теренах австрійців; вишиваний кептар, куделя, прядка, стародавні ікони, праска, столітні горшки. Дивимося на ці, здавалося б буденні, давно знайомі речі, предмети і наче бачимо засмагли руки відомих і невідомих хліборобів, ткачів, столярів, шевців. Усі речі зберігають дух минулих поколінь і нетлінну пам'ять народу. Від усього, що представлено в експозиції віє добрим українським духом, батьківським і материнським теплом.

Час не стоїть на місці. З плином часу, речі які називають старожитностями, що десятиліттями слугували людям набувають особливої цінності і не як антикварні, а як речі, що зберігають у собі дух попередників, живу пам'ять про дідусів і бабусь, батьків, братів, сестер. У музеї відвідувачі можуть ознайомитися з історичними подіями, які відбувалися на території села, оглянути історичні та краєзнавчі матеріали, тут часто влаштовуємо виставки майстрів народного мистецтва, художників нашого краю.

Господарями в музеї є учні. Поєднання дитячого самоврядування, рада та відділи музею, з педагогічним керівництвом – один із китів, на якому тримається структура краєзнавчої діяльності в нашій школі. Музей є важливим освітньо-виховним осередком і будує свою роботу на основі Положення про музей при закладі освіти. Шкільний музей – соціокультурний центр духовності та культури села. Це не сховище старих речей, а простір для творчості, де відбувається діалог старої та нової епох, науково-практична діяльність спрямована на передачу культурно-освітнього досвіту попередніх поколінь молоді з метою виховання ініціативної особистості.

При шкільному музеї систематично здійснюється науково-дослідницька робота. Учні під керівництвом вчителя користуються Положенням Всеукраїнської краєзнавчої експедиції учнівської молоді «Моя Батьківщина-

Україна» та туристсько-краєзнавчої експедиції «Історія міст і сіл України». Пошук захоплює! В учнів формуються такі риси як: допитливість, дисциплінованість, критичність та організованість. Краєзнавча робота дає найбільший педагогічний ефект тоді, коли вчитель не обмежується передачею готових відомостей, а організовує учнів на самостійний пошук краєзнавчих знань, застосовуючи інноваційні технології, заохочуючи використання ними цих знань. У своїй діяльності спираюся на такий важливий момент як доступність матеріалу, відповідність вікові та розвитку учнів. Тільки доступний матеріал може зацікавити учнів і тим самим дати поштовх для уяви подій далекого минулого.

Прояву індивідуальності, реалізації учнями свої природних нахилів, здібностей та потреб, можливості самовираження, саморозвитку сприяє участь учнів у проектній діяльності. Це дає змогу вихованцям робити свідомий вибір, підвищує адаптивність його до сучасного життя. Так при, підготовці проекту «Відлуння голодомору» школярі змогли:

- здійснити мандрівку у часі, щоб дослідити історію голодоморів в Україні;
- зібрати інформацію про людей, які пережили голодомор 32/33 років;
- аналізувати та порівнювати різні факти подій історичного періоду;
- висловлювати власну думку.

Ця робота дала можливість не лише вивчити місцевий матеріал, а й розширити свої знання з історії, літератури, збагатити ерудицію учнів. Юними музеєзнавцями реалізовано проект «В кожного є рідний куточок землі». Завдання групам було:

- вивчити символіку села;
- записати спогади жителів села;
- виготовити фотоальбом «Визначних місць села».

Даючи учням навички дослідницької роботи, активізуючи їх творчу діяльність, шкільний музей сприяє патріотичному вихованню підростаючого покоління. Найбільш масовою формою краєзнавчої роботи є екскурсії. Вони допомагають створити правильне відображення минулого, безпосередньо пов'язати з конкретними, історичними речами. В музеї проводяться такі тематичні екскурсії: «Соціально-економічне становище населення села між Першою та Другою світовими війнами», «Утворенні ЗУНР», «Наші земляки-визначні діячі науки і культури», «Стародавні знаряддя праці селян-хліборобів», «Наш край під владою іноземних держав».

Юні музеєзнавці оформляють тематичні виставки «Герої не вмирають», «Збережемо пам'ять про подвиг», «Голос нескорених», «Гордість села». Школярі мають можливість зустрітися з цікавими людьми, творцями історії рідного краю, очевидцями історичних подій, оформляють Книгу Пам'яті. Любов до Батьківщини завжди конкретна. Це любов до рідного будинку, вулиці, села, яка не може бути вихована за один день. Атмосфера музею вже сама по собі виховує, дає можливість пов'язати минуле із сучасним, співставити, доторкнутися серцем і вже через призму побаченого та почутого, оцінити сьогодення, що важливо у вихованні громадянина-українця. Образно-

емоційні уявлення, які виникають в учнів після почутого в музеї, викликають співпереживання, гордість за свої земляків, захоплення творіннями рук наших предків, що є важливою умовою становлення особистості: знання перетворюються в переконання.

Знання історії рідного краю та пошанування його традицій є ознакою справжнього патріотизму й високої громадянської свідомості.